

**MEDENÎ USUL
HUKUKU**

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK

Prof. Dr. Varol KARAASLAN

MEDENÎ USUL HUKUKU

5. BASI

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2021

Eylül 2021

ISBN: 978-975-368-657-0

BASKI

Oğul Matbaacılık-Cafer Hayta
Matbaacı Sertifika Numarası: 50124

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitavevi.com

bilgi@filizkitavevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Ali Cem Budak 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuş; 1990, 1991 ve 1997 yıllarında sırasıyla İstanbul, Londra ve Bremen Üniversitelerinde yüksek lisans ve doktora (*summa cum laude* derecesi ile) öğrenimlerini tamamlamıştır. 2003 yılında doçent, 2008 yılında profesör olmuştur. İstanbul, Bremen, Koç, Yeditepe ve Kocaeli Üniversitelerinde araştırma görevlisi ve öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Hâlen İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesidir. Medenî usul ve icra iflas hukuku alanında aralarında *Making Foreign People Pay* (1999), *Medenî Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması* (2000), *İcra ve İflas Hukukunda Kiralayanın Hapis Hakkının Korunması* (2003), *İpotegün Paraya Çevrilmesi* (2008), *Tespit Davaları* (Baki Kuru ile birlikte – Kuru'nun eserinin 2. Basısı, 2010), *Yeni Konkordato Hukuku* (Selçuk Öztekin/Müjgan Tunç Yücel/Serdar Kale/Bilgehan Yeşilova ile birlikte, 2. Bası 2019); *Introduction to Turkish Business Law* (M. Okan Yağcı ile birlikte, 2020); *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Varol Karaaslan/Eylem Apaydın/Fatih Aydemir ile birlikte, 2021), “*Kılı kırk yarma makinası*” – *Medenî Usul Hukukunda Kavram İctihadı ve Menfaat İctihadı* (2021) başlıklı eserlerin de bulunduğu kitaplar yayımlamıştır. Medenî Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisinin editörlüğünü yürütmektedir.

Varol Karaaslan 1997 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuş, 2004 yılında Münster Westfälische Wilhelms Üniversitesinde yüksek lisans, 2007 yılında da aynı üniversitede doktora eğitimini tamamlamıştır. 2015 yılında doçent, 2021 yılında profesör olan Karaaslan *Internationale Zustellungen nach der EuZVO und der ZPO und ihre Auswirkungen auf die Anerkennung der Entscheidungen* (2007), *Medenî Usul Hukukunda Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi* (2. Bası, 2019), *Avukatlık ve Noterlik Hukuku* (Ali Cem Budak/Eylem Apaydın/Fatih Aydemir ile birlikte, 2021) ve *Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflası)* (2021) kitaplarının yazarıdır. İlk cildi 2020 yılında yayımlanan *İlamat Torbası* isimli bölge adliye mahkemesi karar incelemelerinde de Ali Cem Budak'la birlikte editörlük görevini üstlenmiştir. Hâlen Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Öğrencilerimize

BEŞİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ

Sistemantik eserler yıllar içinde yeni basıları yapıldıkça genişlemek istidadını gösteriyor. Yazarların, kitaba yeni şeyler ilave ederken ehemmi mühimme tercih ederek eserin amacı dışına çıkmaması için çaba göstermesi gerekiyor. Medenî Usul Hukuku kitabımızın bu basısını hazırlarken biz de sayfa sayısını ve ayrıntılara ne nispette temas edileceği konusunda ilk basıdan itibaren benimsediğimiz ölçüyü korumaya gayret ettik. Yeni yazılacaklara yer açmak üzere özellikle 7251 sayılı Kanunla yapılan kapsamlı HMK değişikliğinden sonra güncelliğini kaybeden tartışmaları metinden çıkarttık. Kazâi içtihatlarla yapılan atıfları elden geldiğince daha yeni tarihli olanlarla değiştirdik, literatüre yaptığımız atıfları son basıları dikkate alarak yeniledik. Kitaptan yararlanacak olan lisans öğrencileri dışındaki genç meslektaşlarımızın gündemin bir parça dışında kalmış konularda eski basılara başvurmaları tavsiye edilir.

Öte yandan her yeni basıda olduğu gibi yeni yayınları ve özellikle tez ve monografileri bazen metne ilaveler de yaparak konu başlıkları altındaki kaynakçalara ekledik, kitabın birçok yerine küçük ilaveler de yaptık. Aslı müdahale ve davaların yığılması hakkındaki iki yeni paragraf (§ 6, kn. 37; § 8, kn. 40), ispat ölçüsü ve ispat gücü hakkındaki bilgiler (§ 15, kn. 23a-23d) ve hukuk tarihi konusundaki birkaç ilave (§ 3, kn. 3; § 22, kn. 5) bunlar arasında sayılabilir. Daha önce sadece davaya son veren taraf işlemlerinin ele alındığı 17. Bölümün başlığını ise “hüküm ve usulî ret dışındaki nihaî kararlar” olarak değiştirdik ve bu bölüme davanın açılmamış sayılması ve konusuz kalması başlıklarını ilave ettik.

Fikrî haklarla ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz Prof. Dr. Serdar Kale’ye ve idare hukukuyla ilgili kısımları okuyarak görüşlerini bizimle paylaşan Doç. Dr. Tahir Muratoğlu’na müteşekkirimiz. Kitabın önceki basılarında gözden kaçmış olan bazı ayrıntıları tashih etmemizi sağlayan Dr. Dilek Aydemir’e ve Dr. Taner Emre Yardımcı’ya da teşekkür ediyoruz.

Değerli yayıncı Oğuzhan Oruç’un şahsında Filiz Kitabevi çalışanlarına ve özellikle dizgiyi titizlikle yapan Zeynep Oruç Tatlı’ya teşekkür etmeyi de edası zevkli bir borç sayıyoruz.

Önsöz

Kitabın ilk basısından bu yana maddî hukukla ilgili birçok meseleyi konuşup ufuk açıcı tartışmalar yaptığımız kıymetli dostumuz Dr. Eylem Apaydın'ı ise rahmetle anıyoruz. Ruhu şâd olsun.

Kitapla ilgili görüş ve eleştirilerinizi bildirmeniz bizi memnun edecektir. E-mail adresimiz: budakkaraaslanusul@gmail.com.

Kitabın okuyucuya yararlı olmasını dileriz.

Sütlüce, Umuttepe, Eylül 2021

Ali Cem Budak / Varol Karaaslan

İÇİNDEKİLER

BEŞİNCİ BASININ ÖNSÖZÜ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR	XXIII
GENEL KAYNAKÇA.....	XXVII
§ 1- GİRİŞ	1
I. Medenî Usul Hukukunun Konusu.....	1
II. Medenî Usul Hukukunun Amacı.....	3
III. Medenî Usul Hukukunun Tarihî Gelişimi ve Bugünkü Medenî Usul Kanunumuz	5
IV. Medenî Usul Hukukunun Pozitif Kaynakları	10
V. Yargılama Hukuku Güvenceleri ve Medenî Usul Hukuku Bakımından Önemi	11
VI. Usul Hükümlerinin Zaman İtibariyle Uygulama Alanı	13
VII. Medenî Usul Hükümlerinin Yorumu.....	17
VIII. Usul Hukuku İşlemleri.....	19
IX. Medenî Usul Hukukunda İlmî ve Kazaî İçtihatlar	22
§ 2- MAHKEME TEŞKİLATI VE YARGI GÖREVLİLERİ	25
I. Yargı Erki ve Adlî Yargı Mahkemeleri.....	25
II. Hâkimlik Mesleği	27
III. Hâkimlerin Bağımsızlığı	28
IV. Hâkimlerin Tarafsızlığı	31
V. Hâkimin Yasaklılığı ve Reddi	32
VI. Hâkimin Hukukî Sorumluluğu.....	35
VII. İstinabe.....	37
VIII. Avukatlık.....	38
§ 3- DAVANIN AÇILACAĞI MAHKEME (GÖREV VE YETKİ)	43
I. Davanın Hangi Mahkemede Açılacağı	43
A. Mahkemelerin Görev ve Yetkisi, Hak Arama Hürriyeti ve Tabii Hâkim İlkesi	43

İçindekiler

B. Mahkemelerin Görevi	46
1. Görevle İlgili Temel Kurallar	46
2. Özel Görevli Mahkemeler	48
a) Sulh Hukuk Mahkemesi	48
b) Asliye Ticaret Mahkemesi	48
c) Tüketici Mahkemeleri	51
d) Diğer Özel Görevli Mahkemeler	53
C. Mahkemelerin Yetkisi	54
1. Genel Yetki Kuralı	54
2. Sözleşmeye Dayanan Davalarda Yetki	58
3. Haksız Fiil Davalarında Yetki	58
4. Mirastan Doğan Davalarda Yetki	59
5. Taşınmaz Davalarında Yetki	60
6. Karşı Davada Yetki	60
7. Şubeler ve Tüzel Kişilerle İlgili Davalarda Yetki	60
8. Sigorta Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Yetki	61
9. Yetki Sözleşmesi	62
D. Görevsizlik ve Yetkisizlik Hakkındaki Usulî Savunmaların İleri Sürülmesi	69
E. Görevsizlik ve Yetkisizlik Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler ve Yargı Yerinin Belirlenmesi	70
§ 4- YARGILAMA HUKUKU GÜVENCELERİ VE YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER	73
I. Yargılama Hukuku Güvenceleri	73
A. Adil Yargılanma Hakkı	73
B. Hukukî Dinlenilme Hakkı	76
II. Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler	78
A. Aleniyet İlkesi	79
B. Doğrudanlık İlkesi	81
C. Usul Ekonomisi İlkesi	84
D. Tasarruf İlkesi	85
E. Taraflarca Getirilme İlkesi	88
F. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi	90
G. Tarafların Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Ödevi	96
H. Yargılamayı Hâkimin Sevk ve İdare Etmesi	98

İçindekiler

III. Yargılama Hukuku Güvencelerinin ve Yargılamaya Hâkim Olan İlkelerin İhlali	98
§ 5 - DAVADA TARAFLAR	101
I. Taraf Kavramı	101
II. İki Taraf Sistemi	102
III. Taraf Ehliyeti, Dava Ehliyeti ve Dava Takip Yetkisi	103
A. Taraf Ehliyeti	103
B. Dava Ehliyeti	108
C. Dava Takip Yetkisi	111
IV. Davaya Vekâlet	114
V. Taraflara İlişkin Dava Şartlarının İncelenmesi	116
VI. Davada Tarafın Yanlış Gösterilmesi	117
§ 6- DAVA ARKADAŞLIĞI VE DAVAYA MÜDAHALE	119
I. Dava Arkadaşlığı	119
A. İhtiyarî Dava Arkadaşlığı	119
B. Mecburî Dava Arkadaşlığı	122
II. Fer'î Müdahale ve Davanın İhbarı	126
A. Fer'î Müdahale	127
B. Davanın İhbarı	131
III. Aslî Müdahale	132
IV. Cumhuriyet Savcısının Davada Yer Alması	135
§ 7- TEBLİGAT, SÜRELER, ESKİ HÂLE GETİRME VE ADLÎ TATİL	137
I. Tebligat	137
A. Genel Olarak	137
B. Tebligat Usulleri	138
C. Milletlerarası Tebligat	141
II. Süreler ve Eski Hâle Getirme	144
A. Süreler	144
B. Eski Hâle Getirme	146
III. Adlî Tatil	148
§ 8- DAVA TÜRLERİ	151
I. Giriş	151

İçindekiler

II. Hukukî Himayenin Niteliğine Göre Dava Türleri	151
A. Eda Davası	151
B. Tespit Davası	152
C. İnşai Dava	154
III. HMK'da Yer Verilen Diğer Dava Türleri	156
A. Kısmî Dava	156
B. Belirsiz Alacak Davası	158
C. Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)	163
D. Terditli Dava	164
E. Seçimlik Dava	165
F. Topluluk Davası	166
§ 9- DAVA ŞARTLARI VE İLK İTİRAZLAR	169
I. Dava Şartları	169
A. Mahkemeye İlişkin Dava Şartları	170
1. Türk Mahkemelerinin Yargı Yetkisinin (Yargı Hakkının) Bulunması	170
2. Yargı Yolunun Caiz Olması	171
B. Taraflara İlişkin Dava Şartları	175
C. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları	175
1. Hukukî Menfaat	175
a) Eda Davalarında Hukukî Menfaat	176
b) Tespit Davalarında Hukukî Menfaat	178
c) İnşai Davalarda Hukukî Menfaat	179
2. Derdestlik	179
3. Kesin Hüküm Bulunmaması	182
4. Gider Avansı	182
5. Teminat	183
6. Diğer Dava Şartları	185
II. Dava Şartlarının İncelenmesi	186
III. İlk İtirazlar	187
A. İlk İtirazların İleri Sürülmesi	188
B. İlk İtirazların İncelenmesi	188

İçindekiler

§ 10- DAVA KONUSU, DAVANIN AÇILMASI VE KARŞI DAVA	189
I. Dava Kavramı ve Davanın Konusu	189
II. Davanın Açılması ve Dilekçeler Aşaması.....	194
A. Dava Dilekçesi	195
1. Dava Dilekçesinin Zorunlu Unsurları.....	195
2. Dava Dilekçesinin Zorunlu Olmayan Unsurları	198
B. Dava Açılması ve Sonuçları	201
C. Cevap Dilekçesi.....	204
D. Savunma Araçları.....	206
E. İkinci Dilekçeler Aşaması	211
III. Karşı Dava.....	212
§ 11- İDDİA VE SAVUNMANIN DEĞİŞTİRİLMESİ VE GENİŞLETİLMESİ YASAĞI VE ISLAH	215
I. İddia ve Savunmanın Değiştirilmesi ve Genişletilmesi Yasağı	215
II. Islah	221
§ 12- DAVANIN GERİ ALINMASI, DAVA KONUSUNUN DEVRİ, İRADÎ TARAF DEĞİŞİKLİĞİ	227
I. Davanın Geri Alınması	227
II. Dava Konusunun Devri	228
III. İradî Taraf Değişikliği	229
§ 13- ÖN İNCELEME	231
§ 14- TAHKİKAT	237
I. İsticvap	239
II. Tarafların Dinlenmesi	241
III. Tutanaklar	242
IV. Dosyanın İşlemden Kaldırılması.....	243
V. Ön Sorun	244
VI. Bekletici Sorun	245
VII. Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması	247

İçindekiler

§ 15- İSPAT VE DELİLLER	251
I. İspat Hukukuna İlişkin Bazı Temel Kavram ve Müesseseler	251
A. İspat Kavramı	251
B. İkrar	252
C. İspat Yüğü.....	257
1. İspat Yüğüne İlişkin Temel Kavramlar.....	257
2. İspat Yüğü Bakımından Özellik Arz Eden Durumlar	259
D. İspat Ölçüsü.....	261
E. İspat Gücü	262
F. Somutlaştırma Yüğü	264
G. Karineler.....	265
II. Deliller	268
A. Delil Sistemleri	268
B. Hukuka Aykırı Deliller	270
C. Delil Sözleşmeleri	273
D. Delillerin İleri Sürülmesi	274
E. Delil Türleri.....	280
1. Kesin Deliller.....	281
a) Senet	281
aa. Senet ve Belge Kavramları.....	281
bb. İspat Şartı-Geçerlilik Şartı Ayırımı.....	282
cc. Senetlerin İspat Gücü	284
dd. Senetlerin Üçüncü Kişilere Karşı İspat Gücü.....	287
ee. Senet ve Belgelerin Mahkemeye İbrazı	288
ff. Ticarî Defterlerle İspat.....	290
b) Yemin	292
c) Kesin Hüküm	295
2. Takdirî Deliller	296
a) Tanık Beyanı	296
aa. Tanıklıktan Çekinme	298
i. Kişisel Nedenlerle Tanıklıktan Çekinme.....	299
ii. Sır Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme	299
iii. Menfaat İhlali Tehlikesi Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme.....	300
bb. Tanık Beyanının Değerlendirilmesi.....	301

İçindekiler

b) Bilirkişi	302
aa. Genel Olarak.....	302
bb. Bilirkişilik Kanunu ile Yapılan Düzenlemeler	302
cc. Bilirkişi Raporu.....	305
dd. Bilirkişi Raporunun Değerlendirilmesi	308
ee. Bilirkişinin Hukukî Sorumluluğu	310
c) Keşif	310
d) Kanunda Düzenlenmemiş Deliller.....	312
III. Senetle İspat Zorunluluğu	312
A. Temel Kural	313
B. Senetle İspat Zorunluluğunun İstisnaları	315
1. Ticarî Defterlerle İspat Usulünün Senetle İspat Zorunluluğu ile İlişkisi	315
2. Manevî İmkânsızlık Hâlleri	316
3. Maddî İmkânsızlık Hâlleri	317
4. Delil Başlangıcı.....	318
C. Senede Karşı Senetle İspat Zorunluluğu	320
§ 16- SÖZLÜ YARGILAMA VE HÜKÜM	323
I. Sözlü Yargılama	323
II. Karar ve Hüküm.....	324
III. Hükümün Tashihi, Tavzihi ve Tamamlanması.....	328
IV. Hükümün Etkileri ve Kesin Hüküm	329
A. Genel Olarak.....	329
B. Şeklî Anlamda Kesin Hüküm	330
C. Maddî Anlamda Kesin Hüküm	330
1. Maddî Anlamda Kesin Hükümün Unsurları	330
2. Kesin Hükümün Etkileri	332
a. Kesin Hükümün Olumsuz (Dava Şartı) Etkisi	332
b. Kesin Hükümün Olumlu (Kesin Delil) Etkisi.....	333
c. Yenilik Doğuran (İnşâî) Etki	334
d. Kesin Hükümün Unsur Etkisi.....	335
3. İlamların Belge Olarak Delil Teşkil Etmesi.....	336
4. Kesin Hükümün Kişi Bakımından Sınırları	337
5. Ceza Mahkemesi Kararının Hukuk Mahkemesini Bağlaması	338

İçindekiler

§ 17- HÜKÜM VE USULÎ RET DIŞINDAKİ NİHAÎ KARARLAR	341
I. Giriş	341
II. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	342
A. Davadan Feragat ve Davayı Kabul	344
B. Sulh	346
III. Davanın Açılmamış Sayılması	349
IV. Davanın Konusuz Kalması	351
§ 18- YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLÎ YARDIM	353
I. Yargılama Giderleri	353
II. Adlî Yardım	357
§ 19- BASİT YARGILAMA USULÜ	361
§ 20- GEÇİCİ HUKUKÎ KORUMA TEDBİRLERİ	365
I. Genel Olarak	365
II. İhtiyatî Tedbir	366
A. İhtiyatî Tedbir Türleri	367
B. İhtiyatî Tedbirde Yargılama Usulü	368
1. İhtiyatî Tedbirde Görev ve Yetki	368
2. Tedbir Talebi	369
3. İhtiyatî Tedbirde Teminat	369
4. İhtiyatî Tedbir Kararına İtiraz ve Kanun Yolu	369
5. İhtiyatî Tedbir Kararının Uygulanması ve Tedbiri Tamamlayan İşlemler	371
6. İhtiyatî Tedbir Dolayısıyla Tazminat	372
III. Delillerin Tespiti	373
§ 21- ÇEKİŞMESİZ YARGI	375
I. Genel Olarak	375
II. Çekişmesiz Yargı İşleri	378
III. Çekişmesiz Yargı İşlerinin Sınıflandırılması	378
IV. Çekişmesiz Yargı Organları	380
V. Çekişmesiz Yargıda Görev ve Yetki	380
VI. Bir İşin Yargılama Sırasında Çekişmesiz Olmaktan Çıkıp Çekişmeli Yargı Alanına Girmesi	381

İçindekiler

VII. Çekişmesiz Yargıda İlgililer	383
VIII. Çekişmesiz Yargıda Üçüncü Kişilerin Yargılamaya Katılması.....	383
IX. Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü	384
A. Çekişmesiz Yargıda Yargılamanın Başlaması.....	385
B. Çekişmesiz Yargıda Yargılama Konusunun Belirlenmesi.....	385
C. Çekişmesiz Yargıda Re’sen Araştırma İlkesinin Uygulanması	386
D. Çekişmesiz Yargıda Yargılamanın Sona Ermesi	386
1. Talebin Geri Alınması, Feragat, Kabul ve Sulh	386
2. Nihaî Karar	386
E. Çekişmesiz Yargıda Kanun Yolları	387
1. Çekişmesiz Yargı Kararlarına Karşı İstinaf	387
2. Çekişmesiz Yargı Kararlarına Karşı İtiraz	389
a. Adın Değiştirilmesine İtiraz.....	389
b. Vesayet ile İlgili Çekişmesiz Yargı İşlerinde İtiraz	390
aa. Vasi Tayinine İtiraz.....	390
bb. Vasinin Azline İlişkin Sulh Hukuk Mahkemesi Kararına İtiraz	390
cc. Sulh Hukuk Mahkemesinin Vesayet Makamı Olarak Verdiği Kararlara İtiraz	390
§ 22- KANUN YOLLARI.....	393
I. Genel Bilgiler	393
II. HMK’nın Kanun Yollarına İlişkin Hükümleri	396
A. HMK’nın Kanun Yolları Hükümlerinin Zaman İtibarıyla Uygulanması.....	396
B. HMK’ya Göre Kanun Yolları	401
1. İstinaf.....	401
a. İstinaf Başvurusu	402
aa. Yetkili İstinaf Mahkemesi	402
bb. İstinaf Edilebilecek Kararlar	402
cc. İstinaf Gerekeşi ve Talep Sonucu	406
dd. İstinafa Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı	406
ee. İstinaf Süresi	407
ff. İstinaf Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla İstinaf	408
gg. İstinaftan Feragat	409
hh. İstinafın İcra Etkisi.....	410

İçindekiler

b. İstinaf İncelemesi	413
aa. İstinafta Ön İnceleme	413
bb. İstinafta Esastan İnceleme	416
c. İstinafta Karar	419
aa. Bölge Adliye Mahkemesinin Duruşma Yapmadan ve Kesin Olarak Karar Vereceği Hâller	423
i. Davaya Bakması Yasak Olan Hâkimin Karar Vermiş Olması ve İleri Sürülen Haklı Ret Talebine Rağmen Reddedilen Hâkimin Davaya Bakmış Olması	424
ii. Mahkemenin Görevli ve Yetkili Olmasına Rağmen Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararı Vermiş Olması veya Mahkemenin Görevli ya da Yetkili Olmamasına Rağmen Davaya Bakmış Bulunması	425
iii. Diğer Dava Şartlarına Aykırılık Bulunması	426
iv. Mahkemece Usule Aykırı Olarak Davanın veya Karşı Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmiş Olması	427
v. Mahkemece Usule Aykırı Olarak Davaların Birleştirilmesine veya Ayrılmasına Karar Verilmiş Olması	427
vi. Mahkemece Uyuşmazlığın Çözümünde Etkili Olabilecek Ölçüde Önemli Delillerin Toplanmamış veya Değerlendirilmemiş Olması ya da Talebin Önemli Bir Kısmı Hakkında Karar Verilmemiş Olması	430
bb. Bölge Adliye Mahkemesinin Duruşma Yapmadan Esasa İlişkin Karar Vereceği Hâller	433
d. İstinaf İncelemesinde Yapılamayacak İşlemler	434
2. Temyiz	438
a. Temyiz Başvurusu	438
aa. Temyiz Edilebilecek Kararlar	438
bb. Temyiz Sebepleri ve Talep Sonucu	441
cc. Temyize Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı	444
dd. Temyiz Süresi	444
ee. Temyiz Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla Temyiz	444
ff. Temyiz Dilekçesinin Hangi Yargıtay Dairesine Gönderileceği (Yargıtay Daireleri Arasındaki İş Bölümü)	445
gg. Temyizden Feragat	446
hh. Temyizin İcraya Etkisi	446
b. Temyiz İncelemesi	446

İçindekiler

aa. Temyizde Ön İnceleme	446
bb. Temyizde Esastan İnceleme	447
c. Temyizde Karar	448
d. Bozma Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler	450
3. Kanun Yararına Temyiz	458
4. Yargılamanın İadesi	459
C. HUMK'un Eski (20.07.2016 Tarihinden Önce Karara Bağlanan Davalarda Uygulanan) Hükümlerine Göre Kanun Yolları	465
1. HUMK'un Eski Kanun Yolları Hükümlerinin Zaman İtibarıyla Uygulama Alanı	466
2. Temyiz	466
a. Temyiz Başvurusu	466
aa. Temyiz Edilebilecek Kararlar	466
bb. Temyiz Sebepleri ve Talep Sonucu	467
cc. Temyize Hangi Tarihte Başvurulmuş Sayılacağı	469
dd. Temyiz Süresi	470
ee. Temyiz Dilekçesine Cevap ve Katılma Yoluyla Temyiz	470
ff. Temyiz Dilekçesinin Hangi Yargıtay Dairesine Gönderileceği (Yargıtay Daireleri Arasındaki İş Bölümü)	470
gg. Temyizden Feragat	471
hh. Temyizin İcraya Etkisi	471
b. Temyiz İncelemesi	471
aa. Temyizde Ön İnceleme	471
bb. Temyizde Esastan İnceleme	471
c. Temyizde Karar	472
d. Bozma Kararı Üzerine Yapılacak İşlemler	472
3. Kanun Yararına Temyiz	473
4. Karar Düzeltme Yolu	474
§ 23- TAHKİM	477
I. Giriş	477
II. Tahkim Hükümlerinin Uygulama Alanı	478
III. Tahkime Elverişlilik	480
IV. Tahkim Sözleşmesi	481
V. Tahkimde Görevli ve Yetkili Mahkeme	483

İçindekiler

VI. Tahkim İtirazı.....	484
VII. Tahkimde Geçici Hukukî Koruma	484
VIII. Hakemlerin Seçimi	486
IX. Hakemlerin Kendi Yetkileri Hakkında Karar Vermeleri.....	487
X. Tahkim Yargılamasında Usul	488
XI. Hakemlerin Hakkaniyet ve Nasafet Kurallarına Göre Karar Vermeleri	489
XII. Hakem Yargılamasında Tebligat.....	490
XIII. Hakem Kararlarının İptali	491
XIV. Hakem Kararlarının İcra Kabiliyeti.....	493
XV. Hakem Kararlarına Karşı Yargılamanın İadesi.....	494
§ 24- ARABULUCULUK	497
I. Genel Olarak	497
II. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nda Arabuluculuk	500
A. Arabuluculuk ve Arabulucular	500
B. Arabuluculuğa Elverişlilik	501
C. Arabuluculuğa İlişkin Temel Kurallar	502
D. Arabuluculuk Faaliyeti.....	502
III. Dava Şartı Olarak Arabuluculuk	505
A. Dava Şartı Olarak Arabuluculuk Hakkındaki Genel Hükümler	505
B. İş Davalarında Arabuluculuk.....	509
C. Ticarî Davalarda Arabuluculuk	512
D. Tüketici Davalarında Arabuluculuk	515
KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ.....	517
KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA CETVELİ.....	529

KISALTMALAR

AAÜT	Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesi
ABD	Ankara Barosu Dergisi
AD	Adalet Dergisi
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Aile Mahk. K.	Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun
aşa.	aşağıda
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Av. K.	Avukatlık Kanunu
AY	Anayasa
AYM	Anayasa Mahkemesi
b.	bent
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
Başv. No.	Başvuru numarası
BATİDER	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	bakınız
C.	Cilt
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
çev.	çeviren
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DÜHFD	Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	dipnotu
E.	Esas
Ed.	Editör
E-duruşma Yönetmeliği	Hukuk Muhakemelerinde Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası Hakkında Yönetmelik
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FSEK	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

Kısaltmalar

HD	Hukuk Dairesi
HFD	Hukuk Fakültesi Dergisi
HGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSK	Hâkimler ve Savcılar Kanunu
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul Barosu Mecmuası
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
İİD	Yargıtay İcra ve İflas Dairesi
İİK	İcra ve İflas Kanunu
İTBFD	İktisadî ve Ticarî Bilimler Fakültesi Dergisi
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İÜEF	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
İÜHFMD	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İzBD	İzmir Barosu Dergisi
K.	Kanun, Karar
karş.	karşılaştırınız
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
kn.	kenar numarası
KTk	Karayolları Trafik Kanunu
m.	madde ¹
Mahkemeler Teşkilatı K.	5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
MERNİS	Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi
MİHBİR	Medenî Usul ve İcra İflas Hukukçuları Birliği
MİHDER	Legal Medenî Usul ve İcra-İflas Hukuku Dergisi
MÖHUK	Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MTK	Milletlerarası Tahkim Kanunu
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NK	Nizasız Kaza
RG	Resmî Gazete

¹ Sadece “m.” kısaltması ve madde numarası belirtilerek yapılan atıflar HMK'nın ilgili maddesine yapılmıştır.

Kısaltmalar

RGZ	Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen
S.	Sayı
s.	sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
s. K.	sayılı Kanun
SMK	Sınai Mülkiyet Kanunu
T.	Tarih
TAAD	Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBBD	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	Türk Borçlar Kanunu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TKHK	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	Türk Medeni Kanunu
TNB	Türkiye Noterler Birliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu
vd.	ve devamı
Yasa HD	Yasa Hukuk Mevzuat ve İçtihat Dergisi
YD	Yargıtay Dergisi
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi
Yönetmelik	Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik
yuk.	yukarıda
YÜHFD	Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GENEL KAYNAKÇA

- Alangoya, H. Yavuz, Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul: Nemaş Matbaası, C. 1, 2000, C. 2, 2001.
- Alangoya, Yavuz/Yıldırım, Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis, Medenî Usul Hukuku Esasları, 7. Bası, İstanbul: Beta Yayınları, 2009.
- Ansay, Sabri Şakir, Hukuk Yargılama Usulleri, 7. Bası, Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1960.
- Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel, Medenî Usul Hukuku, 6. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim/Erdoğan, Ersin, Medenî Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Berkin, Necmeddin, Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul: Hamle Matbaası, 1969.
- Bilge, Necip/Önen, Ergun, Medenî Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Bası, Ankara: Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, 1978.
- Budak, Ali Cem, Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 13. Bası, Ankara: Adalet Yayınevi, 2020.
- Erdemir, İlder, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 1, 2. Bası, Ankara: Sim Matbaacılık, 1998.
- Görgün, Şanal/Börü, Levent/Toraman, Barış/Kodakoğlu, Mehmet, Medenî Usul Hukuku, 9. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020.
- Karafakih, İsmail Hakkı, Hukuk Muhakemeleri Usulü Esasları, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1952.
- Karşlı, Abdurrahim, Medenî Muhakeme Hukuku, 5. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020.
- Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6 Cilt, 6. Bası, İstanbul: Demir Demir, 2001.
- Kuru, Baki, Medenî Usul Hukuku El Kitabı, 2 Cilt, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020 (Kuru, Usul El Kitabı).
- Muşul, Timuçin, Medenî Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.
- Öztek, Selçuk, Türk Medenî Yargılama Hukukunda İstinaf ve Temyiz (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 341-m. 373 Şerhi), Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021 (Öztek, İstinaf ve Temyiz).
- Pekcanitez, Hakan, Medenî Usul Hukuku, (Ed. Pekcanitez, Hakan/Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz, Hülya), 3 Cilt, 15. Bası, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017 (Pekcanitez/yazar).

Genel Kaynakça

- Postacıoğlu, İlhan E., Medenî Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 1975.
- Postacıoğlu, İlhan/Altay, Sümer, Medenî Usul Hukuku Dersleri, 7. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Sungurtekin Özkan, Meral, Türk Medenî Yargılama Hukuku, İzmir: Barış Yayınları, 2013.
- Tanrıver, Süha, Medenî Usul Hukuku, 1. C., 3. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2020; 2. C., Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021 (Tanrıver, Usul).
- Ulukapı, Ömer, Medenî Usul Hukuku, Konya: Mimoza Yayınları, 2014.
- Umar, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2014 (Umar, Şerh).
- Üstündağ, Saim, Medenî Yargılama Hukuku, 7. Bası, İstanbul: Nesil Matbaacılık, 2000.
- Yılmaz, Ejder, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4 Cilt, 4. Bası, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021 (Yılmaz, Şerh).

Yararlanılan İnternet Kaynakları ve Veri Tabanları

www.e-uyar.com	(e-uyar)
www.hudoc.echr.coe.int	(aihm)
www.hukukturk.com	(hukukturk)
www.kazanci.com.tr	(kazanci)
www.legalbank.net	(legalbank)
www.lexpera.com.tr	(lexpera)
www.uysuzmazlik.gov.tr	(uysuzmazlık)
www.yargitay.gov.tr	(yargitay)